

стверджувати, що як його зріз, вони показові щодо певних тенденцій у сучасній літературі США, а саме її все більш гібридного, кросс-культурного, поліжанрового та багатодискурсивного характеру, зумовленого мультикультурною та (пост) модерною ситуацією нашої доби. Перспективним у цьому напрямку є глибше і детальніше вивчення основних течій літературознавчої думки, а також дослідження інших шляхів розвитку даного жанру.

Список використаних джерел

1. Киселев А. Пути России /А.Киселев. – М.: St. Seraphim Fund, 1990. – С. 118.
2. Козлов А. С. Основные течения литературоведческой мысли США в XX столетии / А.С. Козлов // Культура и жизнь. США. Канада. – 2000. – № 8. – С. 80-91.
3. Маркарян Э.С. Понятие “культура” в системе социальных наук. – М.: рпарпарпрпрпр, 1973. – С. 5-6.
4. Сорокин П. Человек, цивилизация, общество. – М., 1992. – С. 429.
5. Стеценко Э. А. Экологическое сознание в контексте американской культуры //Культура и жизнь. США. Канада. – 2001. – № 2. – С. 94-107.
6. Direction for Criticism: Structuralism and Its Alternatives. Ed. by M. Krieger and S. Dembo. Madison, 1977. – P. VIII.
7. Elliott E. The Cambridge Introduction to Early American Literature. – Cambridge, UP, 2002.

Анотація. У статті розглядаються характерні особливості розвитку літератури в сучасному американському суспільстві. Особлива увага звертається на аналіз основних течій літературознавчої думки США

Ключові слова: література, сучасне американське суспільство, основна теорія, літературознавча думка.

Summary. The article deals with certain features of literature development observed in the present day American society. Special attention is paid to the analysis of the main trends of the US literary tendencies.

Key words: literature, present day american society, main trend, literary tendency.

УДК 811.111'42

Пушкар О.О.

СПОСОБИ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ СУБ'ЄКТА ДІЇ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ (НА МАТЕРІАЛІ ПЕРЕДВИБОРНИХ ПРОМОВ БАРАКА ОБАМИ)

В новій реальності міжнародного спілкування особливого значення набуває вивчення лінгвістичних особливостей політичного дискурсу (праці А. Н. Баранова, В. З. Дем'янка, В. І. Карасика, Ю. Н. Караулова, В. Г. Костомарова, П. Б. Паршина, В. В. Петрова, Г. Г. Почепцова, П. Серіо, Ю. А. Сорокіна, А. П. Чудінова, В. И. Шаховського, Е. Й. Шейгал та ін.).

Визначення дискурсу, що розглядається як “переважно текст, його уривок, схема, фрагмент, чи парадигма, письмова або усна; або акт (акти), комплекс (комплекси) усної комунікації, об'єднані послідовною логічною будовою і мовними зв'язками локального та глобального змісту з метою реалізації певної авторської інформативної, людинознавчої чи суспільнознавчої проблематики” [1, 29]. Дискурс, як лінгвістична сутність, визначається складною природою, що передбачає, щонайменше, породження/ кодування, продукування з боку мовця, що втілює інформацію у мовленнєву форму, та сприйняття і декодування з боку утримувача інформаціїD слухача.

Мета статті – проаналізувати політичний дискурс кандидата в Президенти США Барака Обами з точки зору інтегрованого соціального підходу, а саме його мовні політичні практики, у ході яких не тільки обговорюється світ, але й складаються правила цього обговорення, правила самого мовлення, а значить і відповідні розумові конструкції Отже, це значить, що ми намагатимемось провести комплексний аналіз, вводячи “структурний рівень” в широкий соціальний і культурний контекст.

Дослідників цікавить не дискурс загалом, а його конкретні різновиди, що задаються широким набором параметрів: суто мовними відмінними рисами (у тій мірі, у якій вони можуть бути чітко ідентифіковані); специфікою тематики; системою переконань; способами міркування й т.д.

Таким чином, думки когнітологів (В. І. Карасика, О. С. Кубрякової) про те, що мова дозволяє доступ до роботи нашої свідомості й нашого інтелекту, “своєрідно переломлюються тут, логічно приводячи до можливості розгляду за дискурсом (текстом, що має свого автора, створеного для вираження його позиції в певних конкретних умовах його соціального буття) особливого фрагменту ментального світу й відновлення його специфічних особливостей” [5, 16].

Дискурс, “що зводиться до зразків вербальної поведінки, що склались у суспільстві стосовно закріплених сфер спілкування” [4, 28], можна назвати інституційним.

Інституційний дискурс являє собою спілкування в заданих рамках статусно – рольових відносин, тому його можна визначити як вербалізуючу мовно – мислительну діяльність, що відбувається між представниками певних соціальних інститутів в окремих соціокультурних умовах.

Так, якщо темою такого інституційного дискурсу є питання політики, тобто відбувається вербалізація політичних поглядів, установок, інтенцій, то відповідний вид можна назвати політичним. Головним системоутворюючим критерієм для виділення політичного дискурсу може стати тематичний визначник мети “боротьба за владу”, тому що при жанровій і стильовій різноманітності усі інші критерії лише уточнюють основний і варіюються залежно від контексту [3, 71].

Говорячи про політичний дискурс, Е. І. Шейгал відзначає, що він має польову будову, у центрі якої перебувають ті жанри, які максимально відповідають основному призначенню політичної комунікації – боротьбі за владу [6, 23]. Це парламентські дебати, промови політичних діячів, аналітичні коментарі. У периферійних жанрах функція боротьби за владу переплітається, як показує автор, з функціями інших видів дискурсу, при цьому відбувається накладання характеристик різних інституційних дискурсів в одному тексті (наприклад, інтерв’ю з політиком включає елементи не тільки політичного, але й рекламного дискурсу) [6, 22].

Але у зв’язку з тим, що інтенція боротьби за владу – це специфічна характеристика політичного дискурсу, вона іманентно присутня у всіх його жанрах, чи то агітаційні промови, чи дебати в парламенті або політичні дискусії. Природно припустити, що найбільш яскраво дискурс політичних сил проявляється в моменти гострої боротьби, а саме в розпал передвиборчої кампанії. Загалом була виявлена наступна схожість політичних текстів: незважаючи на належність мовців до різних (часом протилежних) політичних напрямків, у всіх текстах присутні однакові блоки [6, 81]. Політик говорить про себе, про свій рух, іноді згадуючи при цьому ще й політичних союзників. В іншому блоці фіксуються згадування й характеристики “іншого” – це найчастіше політичний супротивник [6, 93].

Таким чином, пропонується опис дії, як мінімум, двох суб’єктів: “Я” (Sb – мовець) і “Інший” (це може бути Sb – виробник описуваної мовцем дії; а також це може бути Sb – спостерігач). Розглянемо на прикладі промови Барака Обама.

1. *I know a large part of the public want to move on.*

2. *The lawyers continue to divide over it – with their legal opinions bearing a remarkable similarity to their political view of the war* [7, 2], (представлено два суб’єкти дії: Sb – інший і Sb – мовець).

Але ця ж сама ситуація (опис дійсності, що сприймається мовцем) може бути представлена конструкцією, у якій формально суб’єкт не виражений:

e. g. Because there is no answer. There is no justification for their pain [7, 2].

На підставі вищесказаного являється можливим висунути наступну гіпотезу: існує кілька способів репрезентації суб’єкта у висловлюванні, кожний конкретний спосіб обирається мовцем з певною прагматичною метою [2, 42].

Для подальшого аналізу варто визначитись з термінологією, оскільки терміни, вживані окремими авторами, досить неоднозначні. Тому спочатку варто пояснити, що розуміється під такими термінами, як “пропозиція”, “семантичний і синтаксичний предикат”, “актанта”, “партиципінт”, “діатеза”.

Відомо, що речення як конструктивний знак співвідноситься із позамовною реальною або уявною ситуацією як зі своїм денотатом. Речення виокремлює у дійсності той або інший її фрагмент і представляє цей шматок дійсності як розчленовану й разом з тим цілісну єдність. Його денотатом є не просто сукупність окремих елементів досвіду, а їх ансамбль. Пов’язані в межах ситуації певними відношеннями предмети (у самому широкому змісті слова, тобто люди й тварини, предмети природи й артефакти й т.п.) кваліфікуються як учасники (партиципінти) ситуації [3, 61].

Позамовна ситуація відображається семантичною конструкцією, що називають пропозицією. Її ядром служить семантичний предикат, що відображає відношення або властивість. Предикат, володіючи певним валентним потенціалом, прагне створити своє оточення. У це оточення входять одиниці значення, що відповідають окремим елементам ситуації, а також такі, що відображають учасників ситуації, або партиципінтів. Це так звані семантичні актанти. Актанти

кваліфікуються залежно від тієї ролі, яку відіграють в описуваних ситуаціях їхні предметні учасники. Їм приписуються семантичні ролі агента (виробника дії), об'єкта (об'єкта дії), інструмента [3, 57] й т.д.

Пропозиція виступає як початковий спосіб впорядкування інформації, що буде передана за допомогою висловлювання. Пропозиція є означуваним елементарною синтаксичною конструкцією. Ядром цієї конструкції є синтаксична одиниця – синтаксичний предикат. Його оточення утворюють синтаксичні актанти – такі синтаксичні одиниці, означуваними яких виступають семантичні актанти. Валентний потенціал синтаксичного предиката визначається, насамперед, валентним потенціалом предиката семантичного. Таким чином, виникає певний набір учасників ситуації, що являє собою діатезу [3, 14].

Звернемося до однієї із найбільш головних семантичних ролей, що важлива для нас ще й тому, що є провідною при реалізації описуваного нами прийому “усунення суб'єкта” – до ролі агенса. Термін “агенс” – (від латинського слова *agens* “діючий”, партиципійант, що здійснює контроль над ситуацією; той, із чия ініціативи вона розгортається) – прийнятий у лінгвістичній семантиці для позначення діяча (суб'єкта), чия наявність неодмінно передбачається при описі дії. “Агентивність припускає крім самого поняття дії істотну залежність ситуації від агенса” [3, 98]. Про це свідчать наведені Булігіною Т. В. та Шмельовим А. Д. ознаки характеристики агентивності: “контроль ситуації з боку агенса, використання власної внутрішньої енергії (дія за внутрішнім імпульсом), вирішальний внесок у дію” [3, 98].

У реченні агенс виражається, як правило, підметом. Більше того, сама позиція підмета може приписувати відповідний для партиципійанта елемент агентивного значення. Тим самим маркується висунення одного з актантів на роль першого, головного в логічному плані [3, 47]. Оскільки мова зазвичай орієнтована на те, що головний персонаж відіграє в ситуації скоріше активну, ніж пасивну роль (тобто найчастіше є агенсом, який кодується називним відмінком), то виходить, що іменник у називному відмінку найчастіше позначає головного персонажа, тобто суб'єкта дії [3, 20].

Це відношення, як було показано вище, можна переосмислити й використовувати називний відмінок як засіб кодування не тільки агенса, але й будь-якого партиципійанта взагалі (тобто того, на кого мовцеві вигідно в цей момент звернути увагу слухачів), незалежно від того, чи контролює цей партиципійант ситуацію (тобто є агенсом) або він є партиципійантом на якого спрямований чийсь вплив (пацієнс, експірієнцер або бенефактив) [6, 23].

Вибір тієї або іншої із цих конструкцій визначається тим, який з учасників ситуації знаходиться в центрі уваги мовця, або, точніше, є головним персонажем поточного відрізка оповідання. Якщо мовцеві важливо за якихось причин звернути увагу слухача на нас, то називним відмінком буде кодуватися агенс, якщо на кандидата – то пацієнс.

До цього нами розглядалися учасники позначуваної предикатом ситуації, тобто семантичні актанти. Тепер варто описати, яким чином поводяться синтаксичні актанти, іменні члени речення, що заповнюють валентність даного предиката. На синтаксичному рівні ситуація дії може бути представлена декількома способами залежно не тільки від описуваної ситуації, але й у першу чергу, від того, на чому хоче акцентувати увагу мовець [3, 31].

Відбувається це завдяки деформації діатези. Вихідною (прямою) діатезою для даного предиката називається така, при якій кожний учасник ситуації (партиципійант) позначений у реченні відповідною йому й канонічно оформленою актантою і кожна актанта (що знаходиться у певній граматичній формі) позначає відповідного їй партиципійанта, що виконує в ситуації ту роль, яка стандартно виражається саме даною граматичною формою [6, 8]. Сама позиція підмета може надавати будь-якому партиципійанту елемент агентивного значення, що стає можливим тому, що агенс, як правило, виражається у формі підмета. Виходить, що через форму слухачеві імплікується думка про те, хто з партиципійантів позначає активного діяча в реальній ситуації, тобто представляє суб'єкта дії. Але оскільки, як вже було показано вище, не завжди в позиції підмета може перебувати саме агенс, то саме непряма діатеза є засобом маніпулювання свідомістю слухача. Завдяки подібним конструкціям імплікується думка, що той, про кого йде мова, може бути представлений не відповідальним за зчинену дію, а усього лише знаряддям або об'єктом якихось сил, протистояти яким неможливо [3, 32].

Розглянемо ряд можливих способів репрезентації суб'єкта у висловлюванні. Для цього проаналізуємо промову Барака Обама.

I. Sb виражений експліцитно, перебуває в центрі діатези, формально представлений підметом. Sb представлений агенсом, партиципійантом, що позначає особу, що здійснює контроль над ситуацією, того, із чия ініціативи вона розвертається.

– Суб'єкт представлений агенсом, що виражений займенником “Я”.

e. g. I say to the Taliban : surrender the terrorists; or surrender power. It's your choice.

I have long believed this interdependence defines the new world we live in [7, 3].

– Суб’єкт представлений агенсом, що виражений іменником, який позначає живу істоту.

People should have confidence [7, 3].

– Суб’єкт виражений займенником із невизначеним референтом.

e. g. Those that finance terror, those who launder their money, those that cover their tracks are every bit as guilty as the fanatic who commits the final act [7, 4]...

– Суб’єкт представлений агенсом, що виражений особовим займенником (крім “Я”).

e. g. We should only be part of the single currency if the economic conditions are met. They are not window-dressing for a political decision. They are fundamental. Today they ask the same question of the Opposition [7, 4]...

– Суб’єкт виражений вказівним займенником, що вводить додаткову пропозицію.

e. g. Those that finance terror, those who launder their money, those that cover their tracks are every bit as guilty as the fanatic who commits the final act [7, 5]...

– Суб’єкт виражений неозначеним займенником.

e. g. Some may call that coincidence [7, 5]...

II. Sb виражений експліцитно, перебуває на периферії діатези, формально представлений доповненням. Sb представлений агенсом, партиципіантом, що позначає особу, яка здійснює контроль над ситуацією, того, із чия ініціативи вона розгортається.

– Агенс виражений особовим займенником “Я”.

e. g. Now that is what I have to worry about. And I understand of course why people think it is a very remote threat and it is far away and why does it bother us [7, 6].

– Агенс виражений іменником, що позначає живу істоту.

e. g. The Government should concentrate on the issues that elected us in 2007: the economy, jobs, living standards, health, education, crime [7, 6]...

– Суб’єкт виражений іменником з абстрактним значенням.

Intelligence about some WMD being ready for use in 45 minutes – elevated into virtually the one fact that persuaded the nation into war [7, 6]...

– Суб’єкт виражений займенником із невизначеним референтом.

e. g. One of these dictatorial states has used weapons of mass destruction [7, 6]...

Агенс виражений особовим займенником (крім “Я”).

e. g. We wake up one day and we find either that one of these dictatorial states has used weapons of mass destruction – and Iraq has done so in the past – and we get sucked into a conflict, with all the devastation that would cause [7, 7]...

Суб’єкт виражений вказівним займенником, що вводить додаткову пропозицію.

e. g. What is more, their alternative judgement is both entirely rational and arguable. This is true also of our security [7, 7]...

III. Sb представлений імпліцитно, він виведений за межі діатези, про його участь у ситуації свідчить тільки форма предиката (якщо предикат виражений дієслівною формою).

– Неозначено–особове речення. Sb формально не виражений, а предикат представлений Vf 1.

e. g. It is that out of the shadow of this evil, should emerge lasting good: destruction of the machinery of terrorism wherever it is found; hope amongst all nations of a new beginning where we seek to resolve differences in a calm and ordered way [7, 7]...

Неозначено – особове речення. Sb формально не виражений, а предикат представлений особовою формою дієслова Vf 3.

e. g. It is a regime founded on fear and funded on the drugs trade [7, 7]

– Безособові конструкції. Немає явно вираженого Sb, а предикат представлений безособовою формою дієслова, позиція Sb виявляється незайнятою.

e. g. There is a coming together.

Today conflicts rarely stay within national boundaries.

Today a tremor in one financial market is repeated in the markets of the world.

Today confidence is global; either its presence or its absence [7, 7]...

– Sb відсутній, але в реченні є підмет, що позначає Ob, представлений фактивом або партиципіантом, що виникли, перестали існувати або зазнали змін. Pr представлений дієсловом у пасивному стані.

e. g. It was the events of September 11 that marked a turning point in history, where we confront the dangers of the future and assess the choices facing humankind [7, 8].

IV. Sb представлений імпліцитно за допомогою номіналізації, для якої характерна формальна відсутність Sb, що перебуває при цьому усередині згорнутої пропозиції, представленої синтаксичним дериватом.

Як відомо, семантична валентність відповідає обов’язковим змінам у тлумаченні слова. У свою чергу, ці зміни виникають у тлумаченні як наслідок семантичних валентностей більш простих предикатів, які входять у тлумачення. Порівняємо: “вибір” – дія по дієслову “вибрати”.

Предикат “вибрати” – двовалентний (хто – вибрав – що), похідний від нього синтаксичний дериват сам заповнює його другу, об’єктну, валентність, а суб’єктна валентність залишається незаповненою, що дозволяє мовцеві зробити підміну при виборі номінації для суб’єкта:

e. g. We’re standing up for the people we represent, who play by the rules and have a right to expect others to do the same [7, 8].

Отже, стає очевидним, що у сучасному політичному дискурсі представлено три суб’єкти дії:

1. Sb політичної дії – 1 (сам мовець):

e. g. No decision I have ever made in politics has been as divisive as the decision to go to war to in Iraq [7, 8]..

2. Sb політичної дії – 2 (суперник, що реально в розмові може брати участь (і тоді це ситуація “відкритого протистояння”), а може і бути відсутнім у цей момент (ситуація “прихованого протистояння”):

e. g. This is not simply because of the gravity of war; or the continued engagement of American troops and civilians in Iraq; or even because of reflections made on the integrity of President [7, 8]..

3. Sb політичної дії “Народ”. Третій суб’єкт політичного дійства, уваги якого домагаються політики, на чий інтереси посилаються, чию думку, як їм здається, відстоюють:

e. g. “Why now? People ask. I agree I cannot say that this month or next, even this year or next he will use his weapons.” [7, 8]..

Незважаючи на наявність полісуб’єктності, варто констатувати, що в політичному дискурсі надзвичайно рідко існує пряма вказівка на конкретного діяча. Суб’єкт політичної діяльності далеко не в усіх випадках названий конкретно – референтним ім’ям. У результаті політичний діяч сприймається мовцем не як конкретна особа, а як якийсь політичний інститут. Відбувається це під впливом двох факторів, які враховувалися нами:

– фактор збільшення (наростання) абстрактності, покладений в основу типології слів, що представляють у висловлюваннях позицію Sb;

– поступове переміщення Sb з центру уваги на периферію з наступною нульовою представленістю на формальному рівні (тобто поступове, послідовне заміщення експліцитної представленості – імпліцитною);

Крім того, слід зазначити залежність категорії референтності від категорії множинності. Множинність в аналізованих висловлюваннях сполучена з невизначеністю, нереперентністю при зазначенні діяча, що знаходить своє вираження у вживанні предикатів, представлених Vf3 (говорять, будуть обманювати, пропустили, пропонують відібрати й поділити). При використанні таких конструкцій мовець як би дивиться на суб’єкта дії “з боку” [6, 344]. “Таким чином створюються фантомні члени соціуму: неозначеність виконує ті ж соціальні “лінгводемагогічні функції”, що і плюралізація” [6, 160]. У такий спосіб мовець виключає негативно оцінюваний ним об’єкт з свого світу, і, отже, “відчужує його, характеризуючи як елемент інший, далекої йому культури, іншого – далекого – світу” [6, 57].

“Свій” же світ для мовця конкретний, і в силу цієї конкретності, дискретні об’єкти цього світу названі мовцем власними іменами. “Свій світ – це світ власних імен”. “Чужий світ – це світ нерухомий, статичний і плоский. Це світ, у якому немає дискретних об’єктів, і тому він сприймається нероздільно” [6, 49] – ця думка Шейгал Е. І підтверджується прикладами висловлювань із політичного дискурсу, у яких суб’єкт експліцитно не виражений (тобто набуває чинності фактор поступового зсуву суб’єкта дії з центру уваги), а в якості предикату мовцем обрані пасивні дієприкметники та короткі прикметники [6, 63].

Політикові вигідно фокусувати увагу слухача на об’єкті, не називаючи суб’єкта дії, оскільки завдяки цьому підсилюється прагматичний ефект протиставлення “свого” і “чужого” світів: відбувається фіксація свідомості слухача на негативі, що оточує людину, з яким безглуздо боротися самому, а треба просто послухатися конкретного політика, довіритися йому, а виходить, проголосувати за нього. Таким чином, завдяки усуненню суб’єкта дії з висловлювання політика, реалізується функція контролю над установками й поведінкою слухачів.

У світлі всього вищесказаного політичний дискурс постає самостійним комунікативним явищем, і тим самим має всі можливості для керування думками й відносинами аудиторії в необхідному для суб’єкта руслі.

Дана сфера дослідження може торкатися усіх когнітивних, психологічних та комунікативних сфер особистості, а, отже, дає широке поле для подальшого дослідження. Маніпуляція – це вплив на свідомість, а особистість та її свідомість являють собою динамічну структуру, що постійно розвивається та змінюється під впливом зовнішньо-соціальних та внутрішньо-психологічних факторів, а отже і дане дослідження може бути основою для подальшого виявлення специфічних маніпулятивних впливів на різні індивідуальні сторони свідомості особистості.

Список використаних джерел

1. Дискурс іноземномовної комунікації (колективна монографія). – Львів: Видавництво Львівського національного університету імені Івана Франка, 2001. – 495с.
2. Баранов А. Н. Введение в прикладную лингвистику / А. Н. Баранов – М.: Эдиториал УРСС, 2001 – 360 с.
3. Булыгина Т. В., Шмелёв А. Д. Я, ты и другие в русском синтаксисе (нулевые местоимения: референция и прагматика) / Т. В. Булыгина, А. Д. Шмелёв // Языковая концептуализация мира (на материале русской грамматики). – М., Школа “Языки русской культуры”, 1997. – 236 с.
4. Карасик В.И. Структура институционального дискурса / В. И. Карасик // Проблемы речевой коммуникации. – Саратов: Изд-во Сарат. ун-та, 2000. – С. 25-33.
5. Кубрякова Е. С. О понятиях дискурса и дискурсивного анализа в современной лингвистике / Е. С. Кубрякова // Дискурс, речь, речевая деятельность: функциональные и структурные аспекты: Сб. обзоров / РАН ИНИОН Центр гуманитарных научно-информационных исследований, Отд. языкознания: Ромашко С.А., отв. ред. и др. – М., 2000. – С. 7-25.
6. Шейгал Е. И. Семиотика политического дискурса: Монография / Е. И. Шейгал – Волгоград: Перемена, 2000. – 368 с.
7. Barack Obama. Our Past, Our Future and Vision for America. Campus Progress Annual Conference / Obama Barack. July 12, 2008. – 8 p.

Анотація. Стаття присвячена аналізу мовленнєвих репрезентацій політичного досвіду Барака Обами, його вмінню використовувати відповідні механізми для вираження особливої ментальності і навіть “особливої ідеології” (Ю. С. Степанов) в процесі спілкування і взаємодії з людьми, а саме абстрагуванню політика від прямого суб’єкта та переходом до множинності у висловлюваннях щодо ефективності його сприйняття широкими масами

Ключові слова: політичний дискурс, семантика, прагматика, когнітологія, інтенціональність, ілюктивна сила, пропозиція, ментальність, суб’єкт дії.

Summary. This paper is devoted to an outline analysis of Barack Obama’s political speeches, his abilities to use adequate strategies and principles for presenting “special mentality and even ideology” while communicating with people so that he can be supported and elected by the American nation.

Key words: political discourse, proposition, cognition, semantics, pragmatics, discourse as social interaction, verbal strategies.

УДК 82.091:821.161.2

РЕГА Д.О.

МИХАЙЛЬ СЕМЕНКО ТА ФРАНЦУЗЬКИЙ СЮРРЕАЛІЗМ: СПІЛЬНЕ ТА ВІДМІННЕ

Кінець ХІХ – початок ХХ століття характеризується як період змін у суспільній думці світу, де на перше місце виходять такі категорії як: невпевненість у майбутньому, передчуття неминучих історичних і соціальних катаклізмів.

Першими, хто взявся шукати шляхи подолання кризових ситуацій, виведення людини із стану “коми”, стали представники філософської думки А. Шопенгауер, Ф. Ніцше, К. Ясперс, С. К’єркегор, З. Фрейд та інші. Об’єктом своїх досліджень вони обирають сучасну їм людину з її невдачами, з відчуттям пригнічення та повної деградації у суспільстві. У той період філософів (і митців також) найбільше хвилювали такі питання, як роль і місце особистості у Всесвіті, загальні закони духовної еволюції людства, моральні чинники, що сприятимуть майбутньому розвитку суспільства.

Наприкінці ХІХ століття у світовій культурі з’являється новий напрямок – модернізм, який охоплює період в історії культури майже до середини ХХ століття. Він характерний тим, що приділяє велику увагу внутрішньому світу людини, надає перевагу творчій інтуїції, метафоричній побудові образу за принципом асоціативності.

З модернізму, як синтетичного творчого методу, вийшли імажинізм, футуризм, акмеїзм, експресіонізм, сюрреалізм, “театр абсурду”, дадаїзм, “новий роман” та інші менш популярні “гілки”.